

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
Broj:
Nikšić,

Na osnovu člana 64 stav 2 tačka 8 Statuta, a u vezi sa članom 43 i 44 Pravila doktorskih studija Univerziteta Crne Gore, Vijeće Filološkog fakulteta na CXXVIII sjednici održanoj dana 07. 09. 2021. godine, donijelo je

ODLUKU

I

Prihvata se Izvještaj Komisije za ocjenu doktorske disertacije pod nazivom *Formalna i semantičko-pragmatična analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku* kandidatkinje mr Jovane Đurčević.

II

Predlažemo Senatu Univerziteta Crne Gore da prihvati disertaciju *Formalna i semantičko-pragmatična analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku* kandidatkinje mr Jovane Đurčević i imenuje Komisiju za odbranu doktorske disertacije u sastavu:

- Prof. dr Goran Tanacković Faletar, Sveučilište u Osijeku
- Prof. dr Nataša Kostić, Univerzitet Crne Gore
- Doc. dr Sanja Šubarić, Univerzitet Crne Gore

III

Prijedlog se dostavlja Centru za doktorske studije i Senatu Univerziteta Crne Gore na dalju proceduru.

DEKANICA

Prof. dr Tatjana Jovović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primijeno: 02.09.2021.			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
01	2243		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predmet: Izvještaj Komisije za ocjenu doktorske disertacije mr Jovane Đurčević i imenovanje Komisije za odbranu

U skladu sa članom 43 Pravila o doktorskim studijama, predlažemo Vijeću Filološkog fakulteta da usvoji izvještaj Komisije za ocjenu doktorske disertacije *Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku* kandidatkinje mr Jovane Đurčević, te da imenuje Komisiju za odbranu doktorske disertacije, u sastavu:

1. Prof. dr Nataša Kostić, Univerzitet Crne Gore, mentorka
2. Doc. dr Sanja Šubarić, Univerzitet Crne Gore, članica
3. Prof. dr Goran Tanacković Faletar, Sveučilište u Osijeku, član.

Komisija za doktorske studije:

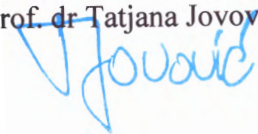
Prof. dr Ljiljana Pajović Dujović

Prof. dr Neda Andrić

Prof. dr Tatjana Jovović

OCJENA DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU		
Titula, ime i prezime	mr Jovana Miodrag Đurčević	
Fakultet	Filološki fakultet	
Studijski program	Engleski jezik i književnost, smjer – Nauka o jeziku	
Broj indeksa	1/2014	
MENTOR		
Mentor	Prof. dr Nataša Kostić	Univerzitet Crne Gore
KOMISIJA ZA OCJENU DOKTORSKE DISERTACIJE		
Prof. dr Goran Tanacković Faletar	Sveučilište u Osijeku	
Prof. dr Nataša Kostić	Univerzitet Crne Gore	
Doc. dr Sanja Šubarić	Univerzitet Crne Gore	
Datum značajni za ocjenu doktorske disertacije		
Doktorska disertacija i Izvještaj Komisije dostavljeni Biblioteci UCG		
Javnost informisana (dnevne novine) da su doktorska disertacija i Izvještaj Komisije dati na uvid		
Sjednica Senata na kojoj je izvršeno imenovanje Komisije za ocjenu doktorske disertacije	24.06.2021.	
Uvid javnosti		
U predviđenom roku za uvid javnosti bilo je primjedbi?		
OCJENA DOKTORSKE DISERTACIJE		
1. Pregled disertacije Doktorska disertacija „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“ kandidatkinje mr Jovane Đurčević sadrži 382 stranice A4 formata (Times New Roman, font 12, prored 1.5). Nakon početnih stranica disertacije koje uključuju osnovne podatke o kandidatu i disertaciji slijedi predgovor, rezimei na crnogorskom i engleskom jeziku, pregled sadržaja disertacije, popis slika, tabela i grafikona, uvod, šest poglavlja, zaključak, spisak literature i dodaci. U cilju predstavljanja detaljnijih informacija, rezultata istraživanja i kvalitetnijeg razumijevanja tematike rada dato je osam slika, 25 tabela i tri grafikona koji ilustruju nalaze i zaključke iznijete u tekstu. U izradi disertacije kandidatkinja je koristila veoma obimnu i savremenu literaturu koja broji 228 bibliografskih jedinica i više internet stranica. Većina referenci se odnosi na stranu literaturu pa se, imajući u vidu njenu brojnost, karakter i sadržaj, može zaključiti da je kandidatkinja pribavila i koristila relevantnu i kvalitetnu bibliografsku osnovu za istraživanje i izradu predmetne doktorske disertacije. Na kraju disertacije nalaze se dodaci, u kojima su navedena značenja svih engleskih modela podijeljenih prema ispitivanim registrima, kao i upitnik koji je kreiran za potrebe ovog istraživanja. Doktorsku disertaciju „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u		

crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“ čine tri zasebne, ali međusobno povezane istraživačke studije: studija adaptacije anglicizama u crnogorskom jeziku, studija pragmatičkih funkcija anglicizama u crnogorskom jeziku i studija percepcije anglicizama od strane izvornih govornika crnogorskog jezika. Prva studija zasnovana je na kontaktno-kognitivnom modelu adaptacije anglicizama koji jezičke sisteme koji se preklapaju tokom procesa pozajmljivanja posmatra kao radijalne kategorije u kojima prototipična i periferna mjesta pozajmljenica zavise od njihove adaptacije u jeziku primaocu. Polazeći od engleskih riječi kao modela za anglicizme u crnogorskom jeziku, adaptacija anglicizama se analizira na grafijskom, fonološkom, morfološkom i semantičkom nivou. Druga studija ispituje pragmatičke funkcije anglicizama sa ciljem da prikaže njihovo dalje uklapanje u sistem crnogorskog kao jezika primaoca. Pragmatička analiza obuhvata anglicizame čija je adaptacija u crnogorskom jeziku ispitana u prvoj fazi istraživanja, njihove potencijalne crnogorske ekvivalente i njihova značenja, provjeru značenja u kontekstu upotrebe, identifikaciju pragmatičkih funkcija anglicizama, kao i dodatnu analizu posebnih, netipičnih slučajeva. Treća studija istražuje percepciju anglicizama u crnogorskom jeziku odnosno stavove crnogorskih govornika prema anglicizmima, upotrebu anglicizama u odnosu na domaće ekvivalente kao i značenijski odnos tih leksičkih parova, kako bi se dodatno utvrdile njihove semantičko-pragmatičke osobine.

U pogledu strukture disertacija je podijeljena na teorijski i istraživački dio, koji su raspoređeni u više poglavlja. Nakon **prvog poglavlja**, u kome se daju uvodna razmatranja, u **drugom poglavlju** rada predstavljen je fenomen jezičkog kontakta i pozajmljivanja iz engleskog jezika, globalizacije kao njegovog uzroka i anglicizama kao njegove posljedice.

Teorijski okvir istraživanja prikazan je u **trećem poglavlju**. Budući da disertacija sadrži tri istraživačke studije, ovo poglavlje sadrži teorijski osnov za svaku studiju ponaosob. Prvo se daje opis inovativnog, kognitivno-kaktnog pristupa adaptaciji anglicizama (autora Belaj & Tanacković Faletar), a potom i pojašnjenje teorije adaptacije pozajmljenica Rudolfa Filipovića koja iscrpno obuhvata grafijski, fonološki, morfološki i semantički nivo jezika i predstavlja temelj za istraživanja ove vrste. Teorijski model koji je primijenjen za analizu pragmatičkih funkcija anglicizama (autora Onysko & Winter-Froemel) osnov je za inovativnu analizu i klasifikaciju anglicizama u crnogorskom jeziku, koja dovodi u pitanje tradicionalnu podjelu na potrebne i nepotrebne anglicizme. Poglavlje se završava prikazom teorijskog polazišta za treću analizu u disertaciji, koja za cilj ima da ispita percepciju anglicizama uz pomoć upitnika koji je djelo same autorke disertacije.

U **četvrtom poglavlju** prikazan je metodološki okvir rada, što podrazumijeva predstavljanje ciljeva i istraživačkih pitanja za svaku od tri analize u istraživačkom dijelu, plan i metode za njihovo sprovođenje, i opis korpusa na kome su istraživanja sprovedena. U prvoj analizi postavlja se pitanje uloge crnogorskog jezika u procesu adaptacije, sa ciljem dokazivanja kognitivno-lingvističkog stava o aktivnoj ulozi jezika primaoca u procesu pozajmljivanja. U drugoj analizi polazi se od pretpostavke da anglicizme u crnogorskom jeziku karakterišu različite pragmatičke funkcije, zbog čega se i ispituje održivost tradicionalne podjele na opravdane i neopravdane anglicizme. U kontekstu treće analize provjerava se pretpostavka da govornici crnogorskog jezika generalno nemaju negativan stav prema anglicizmima, da ih upotrebljavaju i percipiraju kao moderne i prestižne. Za potrebe provjere iznijetih pitanja i pretpostavki u istraživanju se koristi građa od 500 anglicizama koja je ekscerpirana iz registara sa dominantnim uticajem engleskog jezika (moda, ekonomija i pravo, informatika, sport). Izvori za jezičku građu čine elektronski korpus savremenog crnogorskog jezika kojim raspolaže Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, kao i tekstovi sa informativnog portala medijske kuće *Vijesti*. Kombinacijom novinskog i naučnog korpusa

omogućena je sinteza ne samo ova dva, već gotovo svih jezičkih stilova budući da publicistički ponajviše sadrži elemente drugih stilova – u prvom redu razgovornog, a potom i naučnog, administrativnog, književnoumjetničkog stila. Za potrebe kontrastiranja anglicizama u crnogorskom i njihovih modela u engleskom jeziku, poređenja ispitivanih registara, kao i interpretaciju dobijenih rezultata, u istraživanju se osim metode analize korpusa koriste i deskriptivna, analitička, komparativna i kontrastivna metoda. U cilju statističke obrade rezultata koristi se i kvantitativna, statistička metoda, a u cilju treće analize i eksperimentalna metoda kojom se ispituje percepcija anglicizama kod govornika crnogorskog jezika.

Peto poglavlje posvećeno je analizi adaptacije anglicizama u crnogorskom jeziku na grafijskom, fonološkom, morfološkom i semantičkom nivou. U njemu se, osim opisa metodološkog postupka same analize, u četiri zasebna potpoglavlja nudi pregled adaptacije u četiri ispitivana registra. Unutar svakog od njih analiziran je jednak broj anglicizama (po 125), ponuđen tabelarni prikaz adaptacije po jezičkim nivoima, kao i sumiranje rezultata. Na samom kraju poglavlja vrši se poređenje ukupnih rezultata analize adaptacije na svim nivoima i u svim registrima, i izvode zaključci u vezi sa potvrđivanjem postavljenih hipoteza.

U **šestom poglavlju** predstavljena je analiza pragmatičkih funkcija anglicizama u crnogorskom jeziku, u kojoj je od ukupno 500 ekscerpiranih anglicizama izdvojeno 100 najfrekventnijih. U diskusiji analize u ovom dijelu rada ispitivani anglicizmi su podijeljeni u tri grupe što, osim preglednosti, doprinosi i boljem uvidu u to na koji način dobijeni rezultati korespondiraju sa ciljevima i hipotezama.

U **sedmom poglavlju** sprovedena je analiza percepcije anglicizama u crnogorskom jeziku, za čije potrebe je izdvojeno 30 anglicizama koji, osim učestale upotrebe, imaju i domaće ekvivalente u crnogorskom jeziku. Poglavlje daje detaljan opis metodološkog postupka, građe i koncepcije upitnika kao instrumenta analize, način odabira i broj ispitanika, kao i način i mjesto sprovođenja samog istraživanja. Rezultati su sumirani generalno i zasebno po zadacima i poduzorcima, nakon čega slijedi njihovo razmatranje kako u svjetlu postavljenih hipoteza tako i u svjetlu rezultata dobijenih u prethodnim istraživačkim zadacima u disertaciji.

Osmo poglavlje predstavlja zaključak disertacije, gdje se sumiraju i obrazlažu rezultati analiza sprovedenih u ovom radu i ukazuje na njihov doprinos kontaktnoj i kognitivnoj lingvistici.

2. Vrednovanje disertacije

2.1. Problem

Aktuelnost pitanja pozajmljivanja iz engleskog jezika neupitna je u kontekstu globalnog uticaja angloameričke kulture ne samo na našem prostoru već i šire. O tome govore i brojne kapitalne studije kontaktne lingvistike u Evropi i van nje koje se bave različitim aspektima pozajmljivanja. Naučni radovi i doktorske disertacije u okviru kontaktologije u stranim i u jezicima bivše Jugoslavije uglavnom se tiču same problematike terminologije pozajmljivanja i pozajmljenica, vrste jezičkog kontakta, prirode stranog materijala koji se prenosi i prisustva ili popisa anglicizama u različitim registrima, njihove klasifikacije i adaptacije na jednom ili više jezičkih nivoa. Hipoteze su obično u vezi sa izraženom frekventnošću anglicizama u određenom registru, njihove (ne)adaptiranosti i/ili (ne)opravdanosti u jeziku primaocu. U pogledu teorijskog pristupa autori se u manjoj ili većoj mjeri oslanjaju na tradicionalnu Vajnrajhovu i Haugenovu teoriju anglicizama (1950, 1953, 1979), a u radovima sa naših prostora na Filipovićevu teoriju adaptacije (1986, 1990) i/ili Prčićevu tipologiju anglicizama

(2011). U pogledu metodologije oslanjaju se na rječničke definicije pozajmljenica ili na male korpusne, kao i deskriptivnu metodu analize. Doprinos ovih radova obično se sastoji u prikazu frekventnosti anglicizama u određenom registru i opisu semantičkog polja koje u pogledu anglicizama nije ispitivano. Glavni nedostatak ovakvog, tradicionalnog pristupa predmetu anglicizama ili pozajmljenica uopšte jeste zasnovanost ispitivanja na malim korpusima i isključivo rječničkim definicijama, usljed čega je izvođenje pouzdanih i empirijskih zaključaka ne samo teško već gotovo i nemoguće.

Tradicionalni, strukturalistički pristup pozajmljenicama u kontaktnoj lingvistici u novije vrijeme polako dopunjuje ili zamjenjuje kognitivni, vanjezički pristup u čijim se okvirima pozajmljenice analiziraju u stvarnoj upotrebi jezika (a ne samo poređenjem njihovog rječničkog značenja), a jeziku se pripisuje aktivna uloga u konceptualizaciji i konstrukciji izraza prilikom pozajmljivanja. Budući da iz perspektive kognitivne lingvistike konceptualizacija predstavlja aktivan proces, to se i na pozajmljivanje gleda kao na aktivan, dinamičan i selektivan proces u kom govornici jezika primaoca ne pozajmljuju značenje iz jezika davaoca već ga sami kreiraju smještajući novu jedinicu u postojeće znanje, u postojeći konceptualni sistem. U ovoj disertaciji analiza anglicizama u crnogorskom jeziku se sprovodi upravo u okvirima kognitivno-lingvističkog pristupa, koji integriše jezički sa vanjezičkim aspektom. Pozajmljenice se analiziraju u stvarnoj upotrebi jezika a ne samo na osnovu njihovih rječničkih definicija, a istraživanje se temelji na velikom materijalu elektronskog korpusa crnogorskog jezika. Model analize jezika zasnovan na njegovoj upotrebi ukazuje na kreativnu ulogu crnogorskog kao jezika primaoca, koji usljed aktivne uloge svojih govornika u odabiru oblika i konceptualne interpretacije anglicizama i uzrokuje promjene na obličkom i značenjskom planu pozajmljenice u odnosu na njen model iz jezika davaoca. Pristup koji je primijenjen u ovoj disertaciji otkriva da pozajmljivanje i integracija nisu sistematični kao što ih tradicionalni pristup predstavlja, već da su varijacije i u formalnom i u semantičkom smislu fundamentalna karakteristika procesa pozajmljivanja. Do promjena na obličkom i značenjskom planu pozajmljenice u crnogorskom jeziku, u odnosu na njen model iz engleskog jezika, dolazi usljed aktivne uloge govornika, koji bira oblik i njegovu konceptualnu interpretaciju. Stoga se lingvistička analiza u disertaciji temelji na integraciji onomaziološkog i semaziološkog pristupa izučavanju pozajmljenica, imajući u vidu da govornik u konceptualizaciji bira određeni znak iz jezika davaoca na grafičkom ili fonološkom nivou (onomaziološka perspektiva) i da se tom znaku, uz adaptaciju najčešće na fonološko-ortografskom i morfološkom nivou, pripisuju i semantičke karakteristike (semaziološka perspektiva). Onomaziološki pristup primjenjuje se i u analizi komunikativne opravdanosti anglicizama u kojoj se, osim pozajmljenica, u ispitivanje uključuju i njihovi semantički ekvivalenti u jeziku primaocu sa ciljem prikaza njihovog međusobnog odnosa i statusa. Odabirom ovakvog pristupa analizi u disertaciji se argumentovano dovodi u pitanje neadekvatnost tradicionalne podjele anglicizama na potrebne i nepotrebne. Validnost rezultata ovog istraživanja verifikovana je i u međunarodnoj lingvističkoj javnosti njihovim objavljivanjem u naučnom radu pod nazivom „Pragmatic functions of anglicisms in the Montenegrin language“ (2021), koji je publikovan u časopisu indeksiranom na SSCI i A&HCI listama (*Círculo de Lingüística Aplicada a la Comunicación*, 86, pp. 169-183). U ovom naučnom radu se na primjeru anglicizama u crnogorskom jeziku sprovodi analiza zasnovana na teorijskom modelu pragmatičke podjele anglicizama na kathrestične i nekathrestične. Analiza je pokazala da je razlikovanje anglicizama u odnosu na njihove pragmatičke funkcije moguće, i da je podjela na tzv. potrebne i nepotrebne anglicizme neadekvatna. Rezultati su takođe pokazali da anglicizmi nemaju uvijek sve karakteristike tipične za svoje kategorije, što je omogućilo i potvrdu kognitivno-lingvističkog stava o

labavim granicama među kategorijama i nejednakom mjestu njihovih članova.

Osim oslanjanja na velike elektronske korpuse savremenog crnogorskog jezika, koji su omogućili ekscerpiranje velikog broja anglicizama, inovativnost metodološkog postupka u ovoj disertaciji ogleda se i u psiholingvističkoj metodi konceptualnih karakteristika, kojom se ispituje način na koji govornici crnogorskog kao jezika primaoca percipiraju pozajmljenice i njihove nativne ekvivalente. Upravo zahvaljujući ovim metodama moguće je dodatno utvrditi semantičko-pragmatičke razlike među datim parovima riječi, što je kandidatkinja predstavila i u naučnom radu pod nazivom „English in Montenegro: Examining the perception of anglicisms and their equivalents in Montenegrin“ (2021) (u štampi u časopisu *Slavic and East European Journal* koji je indeksiran na A&HCI listi) i u kome je dokazala da glavnu ulogu u diferencijaciji ovih riječi igraju asocijativne komponente značenja, zahvaljujući kojima se na širem planu potvrđuje funkcionalna opravdanost pozajmljenica uopšte i neutemeljnost njihove podjele na potrebne i nepotrebne.

2.2. Ciljevi i hipoteze disertacije

Polazeći od teme i problema istraživanja doktorantkinja je projektovala tri istraživačka zadatka, u vezi sa kojima je definisala ciljeve i postavila hipoteze. Doktorska disertacija „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“ prije svega ima za cilj da objedini tradicionalni kontaktni i savremeniji kognitivno-lingvistički pristup proučavanju pozajmljenica, tj. jezički i vanjezički pristup, i da dokaže kognitivno-lingvistički stav o aktivnoj ulozi jezika primaoca u kreiranju anglicizama po modelu riječi iz jezika primaoca, usljed čega pozajmljenice postaju dio semantičke i strukturalne mreže jezika primaoca i udaljavaju se od modela koji pripadaju strukturalnoj i semantičkoj mreži jezika davaoca. Objedinjavanjem jezičkog i vanjezičkog pristupa cilj je dokazati i komunikativnu opravdanost anglicizama, iz perspektive njihovih pragmatičkih funkcija, i na taj način ustanoviti aktivnu i kreativnu ulogu jezika primaoca u adaptaciji i daljem uklapanju pozajmljenica u novu mrežu značenja. Na osnovu analize pragmatičkih funkcija anglicizama u crnogorskom jeziku cilj je i da se ukaže na upitnost određivanja pozajmljenica kao nepotrebnih ili apsolutno jednoznačnih sa ekvivalentima jezika primaoca, što je i u skladu sa kognitivno-lingvističkim negiranjem postojanja apsolutne sinonimije. Najzad, cilj je i da se ispita na koji način govornici crnogorskog jezika percipiraju anglicizme i njihove nativne ekvivalente, koliko često ih upotrebljavaju, i da se utvrde razlike u asocijativnom značenju ovih parova riječi.

Opšta hipoteza disertacije je da pozajmljivanje i integracija pozajmljenica nisu sistematični kao što ih tradicionalni pristup predstavlja, već da su varijacije i u formalnom i u semantičkom smislu fundamentalna karakteristika procesa pozajmljivanja. U vezi sa istraživačkim zadacima u disertaciji formulisane su sljedeće hipoteze:

H1: Anglicizmi u crnogorskom jeziku pokazuju varijacije u formalnom smislu, odnosno više obličkih varijanti jedne pozajmljenice, a crnogorski jezik, kao jezik primalac, kreira leksičke kopije odgovarajućih engleskih riječi uz pomoć sopstvenih resursa, tj. aktivnim imitiranjem forme engleskih riječi uz zamjenu grafema, fonema i morfema tog jezika grafemama, fonemama i morfemama koje čine sistem crnogorskog jezika.

H2: Anglicizmi u crnogorskom jeziku pokazuju varijacije i u semantičkom smislu, a do devijacija na značenjskom planu pozajmljenice u odnosu na njen model iz jezika davaoca dolazi usljed aktivne uloge govornika/slušaoa koji bira oznaku/označeno, tj. oblik i njegovu konceptualnu interpretaciju na osnovu poznavanja jezika primaoca. Pretpostavka je da se pozajmljenice u jeziku primaocu semantički razvijaju u skladu sa društvenim i kulturnim

potrebama jezičke zajednice čiji su postali članovi, čime se udaljavaju od modela od kojih su nastali u engleskom.

H3: U specijalizovanim jezičkim registrima (moda, ekonomija i pravo, informatika, sport) određeni broj anglicizama će u semantičkom smislu ostati nepromijenjen u odnosu na modele od kojih su nastali, ali taj broj, zahvaljujući aktivnoj ulozi crnogorskog kao jezika primaoca, ipak nije veći od broja onih anglicizama koji se semantički udaljavaju od svojih modela.

H4: Anglicizme u crnogorskom jeziku karakteriše funkcionalna opravdanost izražena kroz različite pragmatičke funkcije i pragmatičku markiranost, što podjelu anglicizama na opravdane i neopravdane čini neodrživom.

H5: Govornici crnogorskog jezika nemaju negativan stav prema anglicizmima, često biraju anglicizme i pored domaćih ekvivalenta, a engleske pozajmljenice, u skladu sa statusom anglofonih zemalja, percipiraju kao moderne i prestižne.

2.3. Bitne metode koje su primijenjene u disertaciji

Istraživanje je zasnovano na metodi analize korpusa, i podrazumijeva i kvalitativne i kvantitativne metode. Kvalitativna metoda korišćena je prilikom analize procesa adaptacije anglicizama na različitim jezičkim nivoima, kontrastiranja anglicizama u crnogorskom i njihovih modela u engleskom jeziku, njihovog poređenja u odnosu na ispitivane registre, zatim klasifikacije anglicizama na katahrestične i nekatahrestične u okviru drugog istraživačkog zadatka, kao i interpretacije rezultata u istraživanju uopšte. Osim deskriptivne, kvalitativne metode u ovom radu podrazumijevaju i analitičku, komparativnu, kao i kontrastivnu metodu. U radu je, s druge strane, korišćena i kvantitativna, statistička metoda i to u okviru sva tri istraživačka zadatka – prilikom obrade rezultata adaptacije anglicizama na različitim lingvističkim nivoima, zatim prilikom obrade podataka o frekventnosti ispitivanih anglicizama za potrebe analize pragmatičkih funkcija anglicizama, kao i prilikom obrade podataka dobijenih upitnikom u okviru trećeg istraživačkog zadatka. Budući da se u sklopu njega ispituje percepcija anglicizama od strane govornika, on podrazumijeva primjenu savremene, eksperimentalne metode. Analiza i obrada podataka ovog dijela istraživanja rađena je metodama deskriptivne statistike koja je dobijena primjenom statističkog softvera *Stata* i kompjuterskog programa *Microsoft Excel 2010*.

2.4. Rezultati disertacije i njihovo tumačenje

Rezultati analize grafijske adaptacije svih 500 anglicizama pokazuju da gotovo polovina anglicizama u crnogorskom jeziku grafiju formira kombinacijom izgovora i grafije modela, oko četvrtina ispitivanih anglicizama formira svoj pisani oblik prema izgovoru modela, isto toliko anglicizama su se grafijski adaptirali prema grafiji modela, dok je zanemarljivo mali broj onih koji su formirali svoju grafiju pod uticajem jezika posrednika. Kod gotovo svih anglicizama zabilježeno je postojanje više varijanti na grafijskom nivou, čime je dokazana hipoteza o varijacijama u formalnom smislu, odnosno da crnogorski, kao jezik primalac, sâm kreira kopije engleskih modela i na grafijskom nivou zamjenom engleskih sopstvenim grafemama. Kada su u pitanju rezultati analize fonološke adaptacije svih 500 ispitivanih anglicizama, uočava se nepoklapanje fonoloških sistema crnogorskog i engleskog kao jezika u kontaktu budući da njihov najveći broj (više od polovine) prolazi kroz slobodnu transfonemizaciju, što znači da najveći broj anglicizama svoj fonološki oblik formira prema grafiji modela ili kombinacijom izgovora i grafije. Trećina ispitivanih anglicizama se na

fonološkom nivou formira prema djelimičnoj transfonemizaciji, tj. zamjenom fonema engleskog jezika fonemama crnogorskog jezika koje im djelimično odgovaraju. Nultom tipu adaptacije pripada zanemarljivo mali broj anglicizama. Budući da je u slučaju najvećeg broja anglicizama, čije foneme nisu odgovarale fonemama modela došlo do njihove zamjene crnogorskim fonemama prema grafiji ili kombinacijom izgovora i grafije, ovakav rezultat dokazuje prvu hipotezu o aktivnoj ulozi crnogorskog jezika u procesu pozajmljivanja i na fonološkom, a ne samo na grafijskom nivou. Kada je riječ o morfološkom nivou, rezultati analize adaptacije pokazuju da više od polovine anglicizama pripada nultoj ili slobodnoj transmorfemizaciji, tj. prenosi se kao slobodna morfema bez vezane. Ovako velika brojnost anglicizama koji se prenose kao slobodne morfeme tj. bez morfološke adaptacije, nije rezultat poklapanja morfoloških sistema dva jezika već dominacije imenica u svim registrima ispitivanog materijala. Nešto manje od četvrtine anglicizama adaptira se uz pomoć kompromisne transmorfemizacije, dok je kod nekih od njih uslijedila i dalja adaptacija uz zadržavanje djelimično prilagođenog oblika. S obzirom na to da se u crnogorskom jeziku uočavaju paralelni morfološki oblici, tj. sa engleskim i sa domaćim vezanim morfemama, potvrđeno je prisustvo varijacija i u morfološkom smislu i dokazana je prva hipoteza o varijacijama u formalnom smislu i na ovom jezičkom nivou. Najmanji broj anglicizama iz korpusa potpuno je integrisan na morfološkom nivou u jeziku primaocu. Osim činjenice da je neophodno duže vrijeme i upotreba da bi se anglicizam potpuno integrisao na morfološkom nivou u jeziku primaocu, mala brojnost ovako adaptiranih anglicizama posljedica je i veoma slabog prisustva glagola koji se inače formiraju po ovom tipu transmorfemizacije. Nešto brojniji su anglicizmi koji su se morfološki potpuno prilagodili u sekundarnoj adaptaciji, tj. u slučaju kojih je došlo do izvođenja imeničkih, pridjevskih oblika od preuzetih imenica, pridjeva ili glagola, a najmanje brojni su bili anglicizmi kod kojih je u toku transfera došlo do elipse, kao i pseudoanglicizmi. Konačno, rezultati analize na semantičkom nivou pokazuju da je gotovo polovina ekscerpiranih anglicizama pretrpjela suženje značenja u broju, što uz mali broj anglicizama koji su to suženje pretrpjeli u značenjskom polju, navodi na zaključak da više od polovine ukupnog broja ispitivanih odrednica pripada kategoriji anglicizama koji su se u jeziku primaocu semantički integrisali suženjem u značenju. Ovim nalazom potvrđen je teorijski stav o većoj frekventnosti suženja nego proširenja značenja ili nulte semantičke ekstenzije prilikom semantičke adaptacije, budući da jezici koji pozajmljuju leksiku najčešće zadržavaju ono značenje modela koje im je potrebno za popunjavanje leksičkih praznina. Time je dokazana i druga hipoteza da usljed aktivne uloge jezika primaoca dolazi do udaljavanja pozajmljenice od modela i na značenjskom planu odnosno da se značenje pozajmljenica konstruiše u jeziku primaocu u skladu s potrebama njegovih govornika. Kategoriji nulte semantičke ekstenzije, tj. anglicizmima koji su zadržali značenja modela iz engleskog jezika, pripada nešto manje od polovine analiziranih primjera. Njihov broj veoma je velik i unutar zasebnih registara, što je posljedica pripadnosti specijalizovanoj vrsti jezika koja se u ovom radu i ispituje. Ipak, broj anglicizama iz ove kategorije manji je od broja anglicizama koji su se, proširenjem ili suženjem u značenju, semantički udaljili od modela, tako da je ipak potvrđena druga hipoteza o aktivnoj ulozi jezika primaoca, koji značenje pozajmljenice konstruiše u skladu sa komunikativnim potrebama svojih govornika. Najmanji broj anglicizama potpuno je integrisan i adaptiran u drugom stepenu adaptacije, što se objašnjava činjenicom da je za ovaj tip adaptacije neophodan duži dijahronijski razvoj i upotreba pozajmljenica u jeziku primaocu.

Kada se dobijeni rezultati analize adaptacije anglicizama sagledaju i iz perspektive kognitivne lingvistike, koja jezike u kontaktu vidi kao radijalne kategorije koje se preklapaju a pozajmljenice kao zajedničke članove tih kategorija, mjesto u okviru kategorije jezika

primaoca, bez obzira na stepen njihove adaptacije, anglicizmima ne obezbjeđuju njihove leksičke funkcije (tj. popunjavanja praznih mjesta u vokabularu jezika primaoca) već njihove pragmatičke funkcije. Budući da i sâmi autori kognitivno-kontaktnog modela adaptacije anglicizama naglašavaju potrebu analize pozajmljenica koje svoju funkciju ostvaruju u upotrebi, kandidatkinja je u disertaciji napravila iskorak i nadogradila njihov teorijski model pragmatičkom analizom anglicizama, sa ciljem da dokaže stav da je prestiž jednako važan razlog za pozajmljivanje i da svi anglicizmi imaju neku funkciju u jeziku primaocu, bilo na leksičkom ili na nivou upotrebe.

Za potrebe analize pragmatičkih funkcija izdvojeno je 100 najfrekventnijih anglicizama, odnosno po 25 anglicizama iz svakog od četiri ispitivana jezička registra. Rezultati su pokazali da je skoro polovina katahrestičnih anglicizama, tj. onih koji nemaju semantičke ekvivalente u crnogorskom jeziku, dok ostali pripadaju grupi nekatahrestičnih anglicizama odnosno onih koji dijele osnovno, deskriptivno značenje sa crnogorskim sinonimima. Ovakav rezultat objašnjava se činjenicom da je upravo na anglofonom prostoru došlo do nastanka brojnih sportova, uspona industrije ljepote, ubrzanog razvoja tehnologije, a otuda i ekonomskog i društvenog razvoja, pa su zbog pojmovnih i leksičkih praznina u domenima sportskog, modnog, informatičkog, ekonomskog i pravnog registra u drugim jezicima i kulturama postojali i razlozi za pozajmljivanje iz engleskog. Kod većeg broja anglicizama iz obje grupe, a posebno kod nekatahrestičnih, ipak je dvostruko češće bilo značenjsko udaljšavanje od modela nego nulta semantička ekstenzija. Osim značenjskog nepodudaranja sa engleskim modelima, analiza korpusa pokazala je i semantičko-pragmatičko nepodudaranje nekatahrestičnih anglicizama i njihovih crnogorskih sinonima. Nekatahrestični anglicizmi se koriste umjesto crnogorskih sinonima zbog svojih predmetnih i stilskih obilježja, upotrebe u različitim konceptualnim domenima i funkcionalnim stilovima, ekonomičnosti u izrazu, konotacija, kolokacijskog opsega i sl. Ovakav rezultat analize dokazuje četvrtu hipotezu istraživanja – da anglicizme u crnogorskom jeziku karakteriše funkcionalna opravdanost izražena i kroz različite pragmatičke funkcije i markiranost, a ne samo kroz popunjavanje leksičkih praznina. Samim tim dobijeni rezultati čine neodrživom i podjelu anglicizama na opravdane i neopravdane, jer se u obzir moraju uzeti sve funkcije pozajmljenica, odnosno svi nivoi jezičkog sistema.

Iako je analiza pokazala da je anglicizme prema pragmatičkim funkcijama moguće podijeliti u dvije grupe, ta klasifikacija nije predstavljala jednostavan i nedvosmislen proces. Analizom je identifikovano šest polisemičnih anglicizama čija različita značenja imaju različite pragmatičke vrijednosti i koji imaju karakteristike i katahrestičnih i nekatahrestičnih anglicizama; u okviru kategorije katahrestičnih anglicizama u zasebnu podgrupu su izdvojeni anglicizmi koji ne unose sasvim novo značenje u jezik primalac već unose specijalizovano značenje u odnosu na značenje koje već imaju domaće lekseme, pa tako oni imaju hiperonime u crnogorskom jeziku; u okviru kategorije nekatahrestičnih anglicizama u zasebnu podgrupu su izdvojeni anglicizmi kod kojih je došlo do slabljenja njihove markiranosti ili pragmatičke funkcije načina, zbog čega su sa crnogorskim sinonimima počeli da dijele implikaturu informativnosti. Postepene promjene u prirodi implikatura anglicizama potvrđuju dinamičku prirodu pragmatičkih funkcija anglicizama u crnogorskom jeziku, kao i da podjela na katahrestične i nekatahrestične anglicizme ne podrazumijeva uvijek čvrste i jasne granice između njih, što predstavlja i potvrdu kognitivno-lingvističkih teorijskih postulata u vezi sa prirodom jezičkih kategorija.

Treći istraživački zadatak u disertaciji čini analiza percepcije anglicizama u crnogorskom jeziku uz pomoć upitnika koji je kandidatkinja osmislila tako da odgovara potrebama analize. Eksperimentalno istraživanje se temelji na psiholingvističkom modelu

konceptualnih karakteristika pozajmljenica, koji ispituje način na koji govornici percipiraju pozajmljenice i njihove ekvivalente u jeziku primaocu. Model podrazumijeva primjenu testova asocijacija pomoću kojih se od govornika dobijaju prve asocijacije na ponudene pozajmljenice i njihove ekvivalente u jeziku primaocu, što rezultira boljim uvidom u konceptualne karakteristike obiju grupa riječi. Istraživanje je sprovedeno u aprilu 2019. godine na uzorku od 377 ispitanika koje su činili studenti osnovnih studija Univerziteta Crne Gore sa više fakultetskih jedinica (Filološki, Filozofski, Elektrotehnički, Ekonomski, Pravni fakultet i Fakultet za sport i fizičko vaspitanje). Na osnovu dobijenih rezultata zaključuje se da izvorni govornici crnogorskog jezika imaju otvoren stav prema anglicizmima čije prisustvo vide kao očekivanu posljedicu globalizacije a ne jezičkog pomodarstva, ali i da ih ne smatraju boljim ili adekvatnijim od domaćih ekvivalenata. Rezultati pokazuju i da je odnos učestalosti upotrebe ispitivanih anglicizama i njihovih domaćih sinonima srazmjeran. Najčešće asocijacije koje su ispitanici imali u vezi sa anglicizmima i njihovim crnogorskim sinonimima pokazale su da se anglicizmi prvenstveno vide kao moderni i podesni za različite predmetne registre, kao neformalni, pozitivni ili negativni, dok se domaće riječi dominantno doživljavaju kao dio opšteg jezičkog fonda, ali i kao zastarjele, formalne i neutralne. Sve ovo svjedoči u korist semantičke diferencijacije unutar ovakvih leksičkih parova i važnosti asocijativnih komponenti značenja, zahvaljujući kojima strane riječi, i onda kada imaju domaći sinonim, nisu nepotrebne ili neopravdane ako se osim leksičkog ima u vidu i aspekt njihove upotrebe. Dobijeni rezultati potvrđuju i petu hipotezu u disertaciji da govornici crnogorskog jezika nemaju negativan stav prema anglicizmima, da ih koriste gotovo jednako često kao i njihove crnogorske sinonime i da ih percipiraju kao moderne, prestižne i privlačne.

2.5. Zaključci

U doktorskoj disertaciji „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“, uzimajući u obzir tradicionalni kontakti i noviji kognitivni pristup proučavanju pozajmljenica, po prvi put pristupa se anglicizmima u crnogorskom jeziku – ne samo iz novog ugla već i na jedan cjelovit način. Anglicizmi u crnogorskom jeziku pokazuju varijacije i u formalnom i u semantičkom smislu, formalno ili oblički se razvijaju uz pomoć grafema, fonema i morfema crnogorskog jezika, a semantički u skladu sa društvenim i kulturnim potrebama crnogorske jezičke zajednice čiji su postali članovi. Adaptacija anglicizama je rezultirala zamjenom engleskih grafemama crnogorskog, zamjenom engleskih fonema crnogorskim fonemama prema grafiji ili kombinacijom izgovora i grafije (na fonološkom nivou), kreiranjem paralelnih morfoloških oblika sa engleskim i domaćim vezanim morfemama (na morfološkom nivou) i značenjskim udaljavanjem anglicizama od engleskih modela i konstruisanjem značenja u skladu sa društvenim i kulturnim potrebama crnogorske jezičke zajednice (na semantičkom nivou). Mjesto koje ovi anglicizmi zauzimaju u crnogorskom jeziku je, u zavisnosti od stepena adaptacije, bliže ili dalje centru kružnice, tj. radijalne kategorije crnogorskog jezika. Ono što obezbjeđuje mjesto i anglicizmima koji imaju sinonime u jeziku primaocu jesu funkcije koje oni ostvaruju u upotrebi.

Nedvosmislen zaključak analize pragmatičkih funkcija anglicizama jeste da pozajmljenice ne unose samo novo značenje i popunjavaju leksičku prazninu već da, u zavisnosti od situacije, mogu biti prikladnije od domaćih ili odomaćenih ekvivalenata. Iz rezultata ove analize proizašla je i nova klasifikacija anglicizama u crnogorskom jeziku odnosno podjela na katahrestične – one koji imaju pragmatičku funkciju informativnosti, tj.

unose novo značenje u jezik primalac, i nekathrestične – one koji imaju pragmatičku funkciju načina, tj. imaju semantički ekvivalent u jeziku primaocu a umjesto crnogorskih sinonima se koriste zbog svojih predmetnih i stilskih obilježja, ekonomičnosti u izrazu, konotacija, kolokacijskog opsega i sl. Pragmatička analiza anglicizama ponudila je na ovaj način jedan novi pogled na pozajmljenice koje se tradicionalno i puristički kategorizuju kao nepotrebne.

U nastojanju da dâ svoj doprinos još uvijek malom broju savremenih studija koje se pitanjem anglicizama bave iz sociolingvističkog i psiholingvističkog ugla, kandidatkinja je u trećem istraživačkom zadatku ispitala stavove govornika crnogorskog jezika prema anglicizmima, učestalost upotrebe anglicizama u odnosu na domaće ekvivalente, kao i asocijacije koje govornici crnogorskog jezika imaju u vezi sa anglicizmima i njihovim domaćim ekvivalentima u crnogorskom. Mladi izvorni govornici crnogorskog jezika imaju pozitivno mišljenje o anglicizmima, vide ih kao uobičajene riječi u jeziku koje su ujedno i dopadljive i popularne, a većina ispitanika takođe smatra da njihovo prisustvo ne ugrožava crnogorski jezik i da nije nastalo kao posljedica jezičkog pomodarstva i/ili nedovoljnog poznavanja crnogorskog jezika. U vezi sa najčešćim asocijacijama koje ispitanici imaju u odnosu na anglicizme i njihove crnogorske sinonime može se zaključiti da glavnu ulogu u diferencijaciji datih parova riječi imaju asocijativne komponente značenja, među njima se posebno izdvajaju hronolekatska (zastarjelo/moderno), predmetna (jezik sporta, ekonomije i sl.), interpersonalna (formalno/neformalno) i konotativna obilježja (pozitivno/negativno). Dakle, sprovedenim analizama nije se došlo samo do zaključaka o načinu na koji govornici crnogorskog percipiraju riječi engleskog porijekla u svom jeziku, već i do potpunijeg uvida u semantičko-pragmatičke osobine i odnos anglicizama i njihovih crnogorskih ekvivalenata.

3. Konačna ocjena disertacije

Doktorska disertacija mr Jovane Đurčević je svojim sveukupnim rezultatima i zaključcima ostvarila znatan naučni doprinos, unapređujući teorijske modele i metodološke pristupe proučavanju fenomena međujezičkog kontakta i jezičkog pozajmljivanja. Kandidatkinja je pokazala adekvatno razumijevanje proučavane problematike, širinu znanja i kritički stav. Ciljevi istraživanja, rezultati analize i njihov značaj jasno su i precizno izloženi i obrazloženi. Disertacija je u potpunosti usaglašena sa obrazloženjem teme koju je odobrio Senat (odluka br. 03-2316/2 od 26.12.2017. godine) odnosno kandidatkinja je u skladu sa projektovanim ciljevima, hipotezama, istraživačkim zadacima, odabranim korpusom i uzorkom ispitanika sproveda planirano istraživanje i došla do originalnih i naučno relevantnih nalaza i zaključaka. Kandidatkinja je jasno i precizno opisala sve metodološke postupke koji su primijenjeni u ovoj disertaciji pa je istraživanje moguće ponoviti na drugačijem uzorku i u drugačijem jezičkom korpusu, što bi omogućilo i uporedivost rezultata sa onima koji su dobijeni u ovom istraživanju. U tom kontekstu se može posmatrati i mogućnost budućih istraživanja u ovoj oblasti, za koje bi ova disertacija mogla predstavljati značajnu referentnu tačku. Moguća ograničenja disertacije odnose se na ograničenost rezultata u odnosu na odabrane predmetne registre (moda, ekonomija i pravo, informatika, sport), kao i na ujednačenost uzrasne grupe prilikom odabira ispitanika u analizi percepcije anglicizama, što ipak ne umanjuje vrijednost i značaj disertacije. Ona, međutim, otvaraju i dovoljno prostora za nove istraživačke aktivnosti u kojima bi opseg jezičkih registara u studijama adaptacije i pragmatičkih funkcija anglicizama bio još veći, a uzorak ispitanika u psiholingvističkom modelu istraživanja konceptualnih karakteristika pozajmljenica bio još raznovrsniji.

Originalni naučni doprinos

Istraživanje sprovedeno u doktorskoj disertaciji „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“ kandidatkinje mr Jovane Đurčević rezultiralo je prvom analizom adaptacije anglicizama u crnogorskom jeziku u skladu sa kontaktno-kognitivnim modelom i prvom kontrastivnom, formalnom i semantičko-pragmatičkom analizom anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku. Pored toga što predstavlja iskorak u nedovoljno istraženu temu anglicizama i jezičkog kontakta u crnogorskom jeziku, ovaj rad sadrži i jedinstven pristup anglicizmima zasnovan na teorijama i metodologiji različitih lingvističkih disciplina, koji je kao takav inovativan ne samo na prostoru crnogorskog, odnosno policentričnog srpskohrvatskog jezika, već i izvan njihovih granica. Vrijednost ove disertacije ogleda se u originalnom prilogu kognitivno-lingvističkom pristupu fenomenu pozajmljivanja i međujezičkog kontakta, koji anglicizme posmatra sa aspekta njihove upotrebe, i čiji se rezultati temelje na materijalu velikog elektronskog korpusa savremenog jezika. Time je i u teorijskom i u metodološkom smislu napravljen veliki pomak u polju montenegrističke kontaktologije i značajan doprinos kontaktološkim istraživanjima uopšte.

Naučni doprinos ovog rada evidentan je, prvenstveno, u primjeni kognitivno-kontaktnog modela adaptacije pozajmljenica na primjeru sveobuhvatne analize anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom. Dokazano je da je adaptacija anglicizama kreativan i selektivan proces u kome glavnu ulogu i na obličkom i značenjskom planu ima crnogorski jezik kao jezik primalac, čime je dat značajan doprinos dokazivanju kognitivno-lingvističkog postulata o aktivnoj ulozi jezika primaoca u procesu adaptacije pozajmljenica. Za razliku od studija mahom utemeljenih na malim korpusima i rječničkim definicijama, analiza adaptacije u ovom radu utemeljena je na velikom elektronskom korpusu, što predstavlja rijedak metodološki postupak u studijama adaptacije na ovim prostorima. Iz ovakvog pristupa analizi proizašla je ne samo prva kvalitativna analiza adaptacije anglicizama u crnogorskom jeziku iz ugla kognitivne lingvistike, već i prva kontrastivna analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom.

Ovo istraživanje je, polazeći od modela novije pragmatičke klasifikacije anglicizama na katahrestične i nekatahrestične, na argumentovan način dovelo u pitanje i tradicionalnu podjelu pozajmljenica na potrebne i nepotrebne. Poseban doprinos disertacije ogleda se u tome što je klasifikacija anglicizama u ovom radu, budući da je zasnovana na konceptualnom, onomaziološkom pristupu, uzela u obzir ne samo semantičko-pragmatičke vrijednosti anglicizama već i vrijednosti njihovih crnogorskih ekvivalenata, posmatrajući ih u kontekstu stvarne jezičke upotrebe. Takav pristup rezultirao je relevantnom podjelom pragmatičkih funkcija anglicizama, a pažnja je usmjerena i na funkcionalne komponente pozajmljenica koje nisu striktno denotativne, već i konotativne, ekspresivne ili stilističke prirode, koje su dugo bile zanemarivane u okviru tradicionalnog pristupa u studijama pozajmljenica. U metodološkom smislu se, osim uz pomoć kvalitativne, analitičke i komparativne metode, do rezultata u ovoj disertaciji došlo i kvantitativnom, statističkom obradom frekventnosti anglicizama i njihovih crnogorskih ekvivalenata. Time se u teorijsko-metodološkom okviru proučavanja pozajmljenica i u ovom dijelu rada napravio značajan iskorak u odnosu na postojeća istraživanja.

Naučni doprinos disertacije ogleda se i u primjeni sociolingvističke i psiholingvističke metode u proučavanju pozajmljenica, što predstavlja metodološki postupak koji u ovoj oblasti nije primjenjivan u crnogorskom jeziku, a rijedak je u studijama jezičkog kontakta i šire. Primjenom ovih metoda omogućen je uvid u percepciju anglicizama i njihovih ekvivalenata u jeziku primaoca na odgovarajućem uzorku izvornih govornika crnogorskog jezika. Rezultati predstavljeni u ovom dijelu rada skrenuli su pažnju na neophodnost upotrebe savremenih i još

uvijek rijetkih metoda u analizi pozajmljenica u jezičkim istraživanjima.

Mišljenje i prijedlog komisije

Imajući u vidu kvalitet i značaj ostvarenih rezultata, Komisija smatra da doktorska disertacija „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“ kandidatkinje mr Jovane Đurčević ispunjava sve formalne i suštinske uslove, kao i sve standarde i kriterijume koji se primjenjuju prilikom vrednovanja doktorske disertacije, a koji su propisani i Pravilima doktorskih studija na Univerzitetu Crne Gore. Ova disertacija tematizuje fenomen međujezičkog uticaja kroz proces jezičkog pozajmljivanja u kontekstu savremenog, kognitivističkog pristupa jeziku, što predstavlja originalan i (još uvijek) rijedak naučni pristup. Integrišući teoriju kontaktne sa kognitivnom lingvistikom, istraživanje nudi prvu kvalitativnu analizu adaptacije anglicizama u crnogorskom jeziku i prvu kontrastivnu analizu značenja i pragmatičkih vrijednosti anglicizama u crnogorskom i njihovih modela u engleskom jeziku. Na teorijskom planu disertacija daje svoj doprinos teorijskim modelima fenomena jezičkog pozajmljivanja zahvaljujući metodološkom iskoraku ka onomaziološkoj perspektivi i dokazivanjem podjednake važnosti i uloge jezičkih i vanjezičkih, kognitivnih i komunikativnih faktora u dinamici međujezičkog kontakta. Posmatrajući leksičke inovacije sastavnim dijelom promjena u jeziku, nalazi ovog istraživanja relevantni su i na širem lingvističkom planu i doprinose teorijskim promišljanjima i u okvirima studija o jezičkim promjenama.

Na osnovu svega izloženog, Komisija sa zadovoljstvom predlaže Vijeću Filološkog fakulteta i Senatu Univerziteta Crne Gore da prihvate doktorsku disertaciju „Formalna i semantičko-pragmatička analiza anglicizama u crnogorskom jeziku i njihovih modela u engleskom jeziku“ kandidatkinje mr Jovane Đurčević i da odobre njenu javnu odbranu.

Izdvojeno mišljenje

Nema.

Napomena

Nema.

KOMISIJA ZA OCJENU DOKTORSKE DISERTACIJE

Prof. dr Goran Tanacković Faletar, Sveučilište u Osijeku

Tanacković

Prof. dr Nataša Kostić, Univerzitet Crne Gore

Nataša Kostić

Doc. dr Sanja Šubarić, Univerzitet Crne Gore

Sanja Šubarić

Datum i ovjera

U Nikšiću,
_____.2021.

DEKAN

Đurčević